

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

2024-03-28

Justitiedepartementet

Grundlagsenheten

Ju2024/00186

Remissvar ifrån Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet över Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av harmoniserade krav på den inre marknaden vad gäller transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937.

Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet menar att Kommissionen argumenterar väl för att det behövs en miniminivå av reglering när det gäller transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning som gäller över hela EU. Det starkaste argumentet för en gemensam reglering är ambitionen att undvika regleringsarbitrage. Regleringsarbitrage betyder att aktörer etablerar sin verksamhet i den medlemsstat som saknar eller har en låg nivå av reglering i syfte att minska sin administrativa börda och kringgå andra medlemsstaters regleringar.

En reglering kan förhindra att

- a) ett tredjeland utnyttjar bristen på regleringar i en medlemsstat för att genom privat intresserepresentation påverka det landet.
- b) ett tredjeland utnyttjar samma brist för att påverka en annan medlemsstat än den mindre reglerade medlemsstaten. Det vill säga, man vill påverka medlemsstat A, medlemsstat B har lägst reglerings-nivå i EU, och man lägger då verksamheten där. Därefter utnyttjar man den fria rörligheten för tjänster inom EU för att bedriva intresserepresentation mot medlemsstat A via aktörer baserade i medlemsstat B.

Med detta sagt ser vi tre problem med Kommissionens förslag.

För det första, så anser vi inte att Kommissionen argumenterar särskilt väl för att det behövs en maxnivå när det gäller medlemsstaternas regleringar av detta område. Kommissionens nuvarande förslag om harmonisering omöjliggör regleringar på medlemsstatsnivå utöver de regler som finns i direktivet. Detta slås fast i artikel 4, och effekterna kan ses t.ex. i artikel 3, 10 eller 16.

Problemet med en harmonisering är att det fråntar medlemsstaterna möjlighet att snabbt reagera på oförutsedda utvecklingsdrag inom den föränderliga sektor som politisk påverkan utgör. Man fråntas också möjligheten att reagera på specifika hot mot det egna landet.

Kommissionens argument till förmån för harmonisering med en maxnivå av regleringar framstår som oklara. Man talar om ”stigmatisering” av aktörer men det är otydligt vad som avses. Mellan raderna anar man att detta handlar om problemet med lagstiftning och andra policys i semi-auktoritära regimer (tex Ungern) där civilsamhällesorganisationer som mottar stöd ifrån utlandet trakasseras på olika vis. Det är naturligtvis ett viktigt problem och den föreslagna regleringen bör inte utformas på ett sätt som ökar möjligheterna för den typen av policys. Vi menar dock att en rimligare lösning vore att etablera en miniminivå för hela EU när det gäller transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning, behålla möjligheten för medlemsstaterna att gå längre än dessa regler, och om det finns behov för det på andra vis förstärka skyddet för civilsamhället.

För det andra ställer vi oss tveksamma till Kommissionens motivering av direktivet med hänvisning till den inre marknaden. Den verkliga frågan här är hotet mot demokratin.

För det tredje menar vi att det finns en olycklig oklarhet kring vilken form av intresserepresentation som direktivet omfattar – gäller det bara representation

gentemot EU:s institutioner, eller även gentemot medlemsstaterna? Vi antar att det är det senare, men anser att detta är oklart, till exempel i artikel 2.

Olof Larsson

Daniel Naurin

Statsvetenskapliga institutionen

Göteborgs universitet